

Pr Heidy Purga
Kultuuriminister

Arupärimine

"21." 10. 2026. Nr. 1001

ARUPÄRIMINE

21.10.2026

Eesti ettevõtjate konkurentsitingimuste ja avaliku sektori rolli kohta turul

Lugupeetud kultuuriminister Heidy Purga

Ühelt poolt on Eestis kontserdi-, kultuuri-, turismi-, spordi- ja teiste vaba aja teenuseid pakkuvatel ettevõtjatel märkimisväärne maksukoormus. Ettevõtja peab oma tuludest katma käibemaksu ja töömaksud ning sõltuvalt tegevusest autoritasud, artistid või giidid, ruumid, tehnika, transport, turunduse, turvalisuse, kindlustuse ja muud kulud. Lisaks kannab ettevõtja täielikult majandusliku riski – kui pileteid või teenust ei osteta, jääb kahju ettevõtjale. Kontserdikorraldajad on juhtinud tähelepanu sellele, et sellises olukorras muutub Eestis ürituste korraldamine järjest keerulisemaks. Samal ajal ei ole riik pidanud vajalikuks kultuuriürituste maksukoormust oluliselt vähendada.

Teiselt poolt tegutseb samadel või nendega osaliselt kattuvatel turgudel avalik sektor ise. Riik, kohalikud omavalitsused ja nende asutused korraldavad või rahastavad avaliku sektori vahenditest tasuta või tugevalt subsideeritud kontserte, festivale, matku ja loodusretki, spordiüritusi, perepäevi, töötubasid, koolitusi, ekskursioone ning muud meelelahutus- ja vaba aja tegevust. Paljude selliste teenuste puhul on Eestis olemas ka täiesti toimiv erasektori turg. Näiteks võib eraettevõtja korraldada kolmetunnise juhendatud loodusmatka ja küsida selle eest 20–30 eurot inimese kohta. Sellest hinnast peab ta katma giidi töötasu, transpordi, varustuse, turunduse, kindlustuse, maksud ja muud kulud. Samal ajal korraldavad avaliku sektori asutused, sealhulgas RMK, ka tasuta juhendatud loodusretki. RMK puhul tuleb muidugi arvestada, et tegemist on riigitulundusasutusega ning tema tegevust ei rahastata üksnes maksutulust.

Põhimõtteline konkurentsiküsimus jääb aga samaks: riigi käsutuses olevate vahenditega pakutakse tarbijale tasuta teenust valdkonnas, kus eraettevõtjad peavad analoogset teenust müüma turuhinnaga. Sama küsimus tekib kontserditurul. Kohalikud omavalitsused korraldavad tasuta kontserte ka professionaalsete ja laialt tuntud artistidega. Näiteks on Tallinna linnaosade tasuta kontserdiprogrammides esinenud ALIKA, Stefan Duo, Säm, Mari Jürjens, Orelipoiss, NOËP, Traffic ja teised tuntud esinejad. Eraõiguslik kontserdikorraldaja peab sama publiku saamiseks rentima esinemispaiga, palkama artisti, heli- ja valgustehnika, turvateenuse ja personali, tegema turundust, tasuma maksud ja muud kohustused ning seejärel lootma, et inimesed ostavad pileti. Kõrval võib avalik sektor korraldada professionaalse artistiga kontserdi, mille sissepääs on publikule tasuta.

Tarbijale tekib seega valik näiteks 30–40-eurose pileti ja 0-eurose pileti vahel. Tasuta üritus ei ole tegelikult tasuta. Artistile, tehnikale, korraldusele ja teistele teenusepakkujatele tuleb ikkagi maksta. Erinevus seisneb selles, kas kulud katab vabatahtlikult pileti ostnud klient või avalik sektor oma vahenditest. Sarnane küsimus võib tekkida spordiürituste, festivalide, perepäevade, töötubade, ekskursioonide, koolituste ja teiste teenuste puhul. Ma ei sea kahtluse alla riigi ja kohalike omavalitsuste ülesannet toetada kultuuri, sporti, loodusharidust, laste tegevusi või kogukonnaelu. Paljudel

juhtudel on avalik rahastamine vajalik ja põhjendatud. Küsimus on selles, kus jookseb piir avaliku ülesande täitmise ja avaliku sektori vahenditega erasektorile konkurentsi pakkumise vahel. Kui avalik sektor on korraga reeglite kehtestaja, maksude koguja, toetuste jagaja ning mõnel juhul ka samal turul pakutavate teenuste korraldaja või rahastaja, peab olema selge, kuidas tagatakse võrdsed konkurentsitingimused.

Lähtudes eeltoodust palume vastata järgmistele küsimustele:

1. Kuidas peab valitsus õiglaseks olukorda, kus eraettevõtja peab kontserdi, matka, spordiürituse või muu võrreldava teenuse pakkumisel tasuma riigile maksud, katma kõik ettevõtluskulud ja kandma kogu äririski, samal ajal kui riik, kohalik omavalitsus või avaliku sektori asutus võib pakuda tarbijale sama või väga sarnast teenust tasuta või tugevalt subsideerituna?
2. Kus jookseb valitsuse hinnangul piir põhjendatud avaliku teenuse ning avaliku sektori poolt erasektoriga konkureeriva tegevuse vahel?
3. Kas enne riigi või kohaliku omavalitsuse rahastatava tasuta või tugevalt subsideeritud kontserdi, matka, spordiürituse, koolituse, töötoa, ekskursiooni või muu teenuse korraldamist hinnatakse, kas sama või võrreldav teenus on erasektori poolt turul juba olemas?
4. Kas sellistel juhtudel hinnatakse avaliku sektori tegevuse võimalikku mõju eraettevõtjate käibe, nõudlusele, hinnakujundusele ja konkurentsivõimele? Kui jah, siis millise meetodika järgi? Kui ei, siis miks?
5. Kas valitsus peab probleemiks olukorda, kus ettevõtja tasub avalikule sektorile makse ning peab seejärel konkureerima tasuta või tugevalt subsideeritud teenusega, mille pakkumist rahastatakse avalikest vahenditest?

Lugupidamisega

Helle-Moona Helme

Riigikogu liikmed:

Evelin Poolemet

Anu Allu

Hart Helme

Marika Helme

